

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 23 stycznia 2024 r.

ZP-KNPS.431.6.51.2023.MS

Pani
Anna Nawrot
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej
w Międzyborzu

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 13, 14, 16 listopada 2023 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285) zespół kontrolerów: Małgorzata Staszczak – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Monika Broniszewska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyborzu, zwanym dalej „MGOPS”, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 13 listopada 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą jednostką kierowała Pani Anna Nawrot, zatrudniona na stanowisku Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyborzu z dniem 5 stycznia 2010 r.

Pani Anna Nawrot ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w okresie objętym kontrolą.

Podpisany w dniu 2 stycznia 2024 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyborzu w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12, 14, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowywania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz od dnia 1.11.2023 r. usług sąsiedzkich (pkt 11),
- prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych, a od dnia 1.11.2023 r. w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych, (pkt 12),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),

- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Gmina Międzybórz na dzień kontroli posiadała mieszkanie chronione, które, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, zostanie dostosowane do wymogów ustawowych i przekształcone w mieszkanie treningowe lub mieszkanie wspomagane (pkt 12).

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 3, 6, 7, 8, 9 i 15 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik, w okresie objętym kontrolą nie zgłaszano potrzeb/brak było wniosków o udzielenie pomocy w formie:

- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9),
- sprawienia pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15).

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (pkt 1),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenia i realizacji programów osłonowych (pkt 4),

- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Międzybórz nie realizowała zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy, dotyczącego przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, z uwagi na brak zapotrzebowania na tę formę pomocy.

Zadanie polegające na organizowaniu i świadczeniu usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich (art. 17 ust. 2 pkt 2a) w okresie od 1.11.2023 r. do dnia kontroli nie było realizowane, ponieważ w okresie tym nie wpłynął wniosek o pomoc w przedmiotowym zakresie.

Gmina nie posiada na swoim terenie domów pomocy społecznej oraz ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym (art. 17. ust. 2 pkt 3). Osoby z terenu Gminy Międzybórz wymagające umieszczenia w domach pomocy społecznej kierowane są do dps odpowiedniego typu, zlokalizowanych najbliżej ich miejsca zamieszkania.

Jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, z uwagi na braki kadrowe, w Gminie nie opracowywano i nie realizowano projektów socjalnych (art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy). Również nie przyznawano i nie realizowano usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej (art. 17 ust. 2 pkt 3b ustawy), ponieważ nie wpłynął wniosek o udzielenie tego typu wsparcia.

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizowała zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 6 i 9 ustawy, dotyczące:

- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9).

W okresie objętym kontrolą zadania z art. 18 ust. 1 pkt 3, 4, 7 i 8 ustawy dotyczące:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8),

nie były realizowane z uwagi na brak wniosków w powyższym zakresie.

Gmina Międzybórz nie prowadziła i nie rozwijała infrastruktury środowiskowych domów samopomocy (art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy), nie było wniosków o objęcie wsparciem w tym zakresie.

MGOPS w Międzyborzu koordynował realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

Kierownik Ośrodka nie wytaczał powództw o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy. Jednakże osobom zgłaszającym się do Ośrodka udzielano informacji o sposobie wytaczania powództwa (art. 110 ust. 5 ustawy).

W okresie objętym kontrolą MGOPS nie kierował wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, jednakże pracownicy Ośrodka udostępniali druki i udzielali informacji w powyższym zakresie (art. 110 ust. 6 ustawy).

Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyborzu składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Kierownik Ośrodka spełniał odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiadał, co najmniej 3 letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w MGOPS spełniali wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i art. 156 ustawy.

Dodatek do wynagrodzenia 400 zł, wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy, otrzymywali wszyscy zatrudnieni w MGOPS w okresie objętym kontrolą pracownicy socjalni, do których podstawowych obowiązków należało świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki. Ww. dodatek wypłacany był proporcjonalnie do wymiaru etatu. Dodatek ten nie był wliczany do wynagrodzenia zasadniczego pracownika socjalnego, zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2207). W aktach personalnych pracowników socjalnych Ośrodka znajdują się stosowne pisma o przyznaniu powyższego dodatku oraz podpisane zakresy czynności.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje obszar Gminy Międzybórz zamieszkały na dzień 31.10.2023 r. przez 5158 mieszkańców, w tym 93 rodziny i osoby samotnie gospodarujące objęte pracą socjalną.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzybórz na dzień kontroli zatrudnionych było 2 pracowników socjalnych realizujących pracę socjalną, w tym jeden w pełnym wymiarze czasu pracy, a drugi w wymiarze 3/5 etatu.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych (art. 110 ust. 12 ustawy).

W przypadku MGOPS w Międzybórz nie jest spełniony powyższy wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych, gdyż Ośrodek zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy mniej niż 3 pracowników socjalnych. Jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, po odejściu na emeryturę pracownika socjalnego została złożona w PUP Oleśnica oferta odnośnie zatrudnienia pracownika socjalnego, jednakże do dnia kontroli nie zgłosiła się żadna osoba zainteresowana zatrudnieniem na tym stanowisku.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadania z pomocy społecznej wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 103 ze zm.), zwanej dalej „specustawą”.

W trakcie kontroli ustalono, że Ośrodek realizował:

- 1) jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł w oparciu o art. 31 specustawy,
- 2) pomoc doraźną w postaci jednego gorącego posiłku dziennie na okres nie dłuższy niż 2 miesiące w oparciu o art. 48b ustawy o pomocy społecznej,
- 3) zasiłki celowe na podstawie decyzji w oparciu o art. 39 ustawy o pomocy społecznej.

W sprawach dotyczących przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W aktach sprawy nr 1 (K.F.), do decyzji Nr MGOPS.8225.Z.13.2022 z dnia 25.02.2022 r., zmieniającej odpłatność Strony za usługi opiekuńcze, brakowało dokumentu potwierdzającego zmianę sytuacji dochodowej Świadczeniobiorcy.
2. W aktach sprawy nr 2 (A.D.), do decyzji Nr MGOPS.8225.Z.10.2022 z dnia 25.02.2022 r., zmieniającej odpłatność Strony za usługi opiekuńcze, brakowało dokumentu potwierdzającego zmianę sytuacji dochodowej Świadczeniobiorcy.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu; składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Sytuację dochodową ustala się m. in. w oparciu o decyzję właściwego organu w sprawie renty, emerytury, świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej i renty socjalnej oraz dowodu otrzymania ww. świadczeń (art. 107 ust. 5b).

3. W sprawie nr 3 (E.W.), w wywiadzie środowiskowym sporządzonym przed wydaniem decyzji Nr MGOPS.8225.14.2022 z dnia 20.01.2022 r. nie wypełniono str. 4 „Uwagi kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej”.

Zgodnie z art. 107 ust. 6 ustawy mając na uwadze konieczność zapewnienia rzetelności i kompleksowości przeprowadzanego rodzinnego wywiadu środowiskowego Minister Rodziny i Polityki Społecznej określił w drodze rozporządzenia wzór kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Mając na uwadze § 4 rozporządzenia z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893) stwierdzić należy, że wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, który umożliwia organowi zapoznanie się z sytuacją prawną i faktyczną osoby/rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń, a następnie podjęcie właściwych działań zmierzających do udzielenia właściwej pomocy. Powinien być zatem sporządzony w sposób rzetelny i kompleksowy, a poszczególne części kwestionariusza wywiadu wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty, zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak spełnienia wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych zgodnie z art. 110 ust. 12 ustawy.
2. Brak właściwych dokumentów potwierdzających sytuację dochodową osoby w sprawach dotyczących przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze.
3. Nierzetelne sporządzenie wywiadu środowiskowego w sprawie przyznania i odpłatności za usługi opiekuńcze.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Uregulować kwestię zatrudnienia pracowników socjalnych tak, aby Ośrodek zatrudniał w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Podstawa prawna: art. 110 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.).

Termin wykonania: do 31 maja 2024 r.

2. Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać m. in. na podstawie decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury oraz dowodu otrzymania ww. świadczeń.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

3. W celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia, a następnie podjęcia właściwych działań zmierzających do zaplanowania pomocy i zatwierdzenia jej przez Kierownika, rodzinne wywiady środowiskowe sporządzać starannie, rzetelnie. Poszczególne części wywiadu winny być właściwie wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty, zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.), § 4 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Otrzymują:

1. Burmistrza Miasta i Gminy Międzybórz

2.a/a

KIEROWNI WYDZIAŁU
Kontrol i Nadzoru w Pomocy Społecznej
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewelina Zygmunt

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Iwona Drelichowska-Stopa
Dyrektor Wydziału
Zdrowia i Polityki Społecznej

